

Н. ПРЯЖКО

Прикарпатський університет ім. В. Стефаника,
вул. Т. Шевченка, 57, 76000, м. Івано-Франківськ

ВИСОТНА І СТАТЕВА СТРУКТУРА *TAXUS BACCATA* L. В КНЯЖДВІРСЬКОМУ БОТАНІЧНОМУ ЗАКАЗНИКУ

ключові слова: *Taxus baccata*, висота, структура

key words: *Taxus baccata*, high-altitude and sexual structures

N. PRYAZHKO

HIGH-ALTITUDE STRUCTURE OF THE *TAXUS BACCATA* L. IN THE KNYASHDVIIRSKIY BOTANICAL RESERVATION

V. Stepanyk Carpathian University

57 T. Shevchenko str., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine

The high-altitude structure of *Taxus baccata* L. in the territory of the Knyashdvirskiy botanical reservation has been investigated. It is the largest place in Ukrainian where *taxus baccata* growth. For studying of the high-altitude structure were selected two test plots. For each trees such basic parameters (height, diameter of the trunk, sex) were determined.

Taxus baccata L. – реліктовий представник флори третинного періоду [2]. Найбільше місцезростання *T. baccata* в Україні – Княздвірський ботанічний заказник на Івано-Франківщині. Площа природозаповідного об'єкта – 208 га, а тис росте на площі близько 70 га, висота над рівнем моря – 320-460 м.

У заказнику “Княздвірський” тис росте під наметом ялицево-букових лісостанів. Участь порід у складі деревостанів у різних місцях заказника неоднакова. Перший ярус утворює бук лісовий, ялиця біла, рідше смерека європейська до 30 м заввишки. У другому ярусі ростуть клен-явір, клен гостролистий, граб звичайний, черешня та інші породи до 20 м заввишки. Третій ярус утворюють тис ягідний, вільха сіра, черемха звичайна. Вік деревостанів досягає 160 років. Підлісок різної густоти утворює верба пурпурова, бузини червона та чорна, ліщина звичайна, бруслина європейська, калина звичайна [1].

Для вивчення висотної та статевої структури тиса було закладено дві площі, розміром 50x50 м. Для кожного дерева визначали такі біометричні параметри: висоту, діаметр стовбура у прикореневій зоні й діаметр на висоті 1,3 м, стать, стан, життєву форму.

Для визначення стану ювенільних рослин було закладено пробну площу розміром 10x10 м. Отримані дані опрацьовували статистично.

Біометричні аналізи були проведені для 489 дерев тиса і 70 ювенільних особин виду.

На пробній площі № 1 були опрацьовані 257 дерев тиса (табл. 1). Група дерев до 4-х м заввишки становить 57,2 % (147 ос.), від 4 до 8 метрів – 31,5% (81 ос.), від 8 до 12 метрів – 11,3% (29 ос.). Чоловічих особин серед них встановлено 39 з середньою висотою 7,24 м, жіночих, що плодоносили – 40 з середньою висотою 5,56 м (тобто 1:1), а відношення загальної кількості дерев до генеративних 3:1.

На пробній ділянці виявлено 37 мертвих дерев, серед них – 14 з висотою від 1 до 2-х метрів.

Таблиця 1.

Висотна структура прегенеративних і генеративних особин тиса ягідного

Висота, м	Пробна площа № 1		Пробна площа № 2	
	кількість особин	відсоток від загальної кількості	кількість особин	% від загальної кількості
0,5-1	25	9,7	9	3,9
1-2	46	17,9	29	12,5
2-3	47	18,3	52	22,4
3-4	29	11,3	42	18,1
4-5	25	9,7	20	8,6
5-6	33	12,8	29	12,5
6-7	12	4,7	24	10,4
7-8	11	4,3	8	3,4
8-9	9	3,5	7	3,0
9-10	7	2,7	7	3,0
10-11	9	3,5	2	0,9
11-12	4	1,6	3	1,3
Загалом	257	100%	232	100%

На пробній площі № 2 росте 232 дерева тиса. Кількість дерев до 4 м заввишки становить 56,9 % (132 ос.), від 4 до 8 м – 34,9 % (81 ос.) і від 8 до 12 метрів – 8,2% (19 ос.).

Чоловічих особин серед них – 52 пересічно 4,7 м заввишки, жіночих, що плодоносили – 63 пересічно 4,9 м заввишки. Відношення загальної кількості дерев до генеративних – 2:1. На цій ділянці виявлено 36 мертвих дерев, серед яких 12 від 1 до 2 м заввишки.

Кількість ювенільних особин – 70 (табл. 2): до 20 см заввишки – 76% (53 ос.), від 20 до 50 см – 24% (17 ос.).

Таблиця 2.

Висотна структура ювенільного покоління тиса ягідного

Висота, см	Ювенільне покоління	
	кількість особин	% від загальної кількості
0-5	14	20,0
5-10	11	15,8
10-15	13	18,6
15-20	15	21,5
20-25	5	7,1
25-30	5	7,1
30-35	3	4,3
35-40	1	1,4
40-45	2	2,8
45-50	1	1,4
Всього	70	100%

Для підросту характерний відмінний стан, з високою життєздатністю.

Таким чином, ураховуючи сучасну висотну й статеву структури ценопопуляції тиса ягідного в Княздвірському ботанічному заказнику її можна охарактеризувати за життєвістю як нормальну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Парпан В.І., Приходько М.М. Природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини. – Ів.-Франківськ, 2000. – 272 с.

2. Стойко С.М. Заповідники та пам'ятники природи Українських Карпат. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1966. – 93 с.